

L' ART DEL PAGÈS

PRÉSTAMS Á PAGESOS

Sobre d' aquest interessantíssim punt y de la usura que tant influheix en certes localitats, es de lo que aném á parlar.

Hi ha una verdadera manía en nostres pagesos, quan resolen enmanllevar diners, á fugir de las anomenadas garantías hipotecarias per una vanitat mal entesa, es á dir, per tenir lo «patrimoni net,» valentse del mateix tecnicisme d' ells; y no tenen cap inconvenient en celebrar las vendas á carta de gracia, que vulgarment y sense saber perque, califcan de «empenyos» y que en concepte dels transferents, es un contracte de poch mes ó menos, sense cap importancia, d' insignificants resultats, per mes que observin ab bastanta freqüencia, que, lo que judican una cosa molt senzilla, siga la causa de la ruina de no pocas familias. Tant es aixís, que quan se tracta de «empenyos» de poca importancia, ni sisquera 's prenen la molestia de consignarho en document públich, y si 'ls prestamistas no ho exigissin, ni 'ls de poch ni de molt interés, mereixerian mes que un senzill paper, sense testimonis algunas vegadas.

Dihém, donchs, que 'ls préstams revesteixen aquesta

forma, sense semblarho, porque convé més als usurers, en rahó á que essent lo resultat lo mateix que ab la hipoteca y en moltes ocasions mes beneficiós, passen per plassa de «homes de bé,» supost que s'excusan de consignar interés y sobre tot porque 's burlan del anomenat «pacte comisorí» no admisible en los contractes hipotecaris, tot lo qual dit siga de pas, no es mes que una aberració legal, que ni s'explica, admetentse las cartas de gracia, ni tampoch proclamada com está la llibertat en l'interés, com potser no seria difícil demostrar si aquest treball tingués altre objecte, y además porque 's prestan aquesta classe de contractes á infinitat de pactes que formant, per dirho aixís, una verdadera xarxa, de tal manera embolican al que 's despren d' una finca qualsevol, que sols á forsa d' enormes sacrificis se veu lliure de sas mallas. A falta d' ingeni tenim que acudir á un exemple dels molts que estém observant cada dia. Se deixa una suma á un pagés y s' otorga una escriptura de venda á *retro* ó carla de gracia. En lo preu que es la suma prestada hi va comprés l' interés, alt casi sempre, aixó si, y en la que 's pacta un número determinat d' anys, y además la obligació de pagar lo venedor una cantitat determinada per via d' arrendo, porque generalment los vendedors se quedan ab lo venut, las contribucions y casi sempre l' import de las escripturas, impost de drets reals, registre, etc., etc.; tot lo qual constituheix un conjunt de pagos que en cap manera poden sufragar los productes de la finca y que si venen un any ó dos sense cullita, lo pobre pagés té lo crédito sense cubrir, altre sobre-crédit dels arrendos, lo desembols dels impostos y demás pagos referits, y además la amenassa que mes l' apura y mes contribuheix á sa ruina de veure acostarse 'l terme fatal

pera la redempció, lo qual sols serveix pera llensarlo á altres aventuras mes perjudicials, celebrant altres contractes molt mes onerosos que precipitan la única solució que per punt general porta semblant estat de cosas.

Judiquém treball inútil clamar contra tals contractes; porque ho prenen com á cosa de poch mes ó menos sense convencer's may de que son verdaderas vendas subjectas á condició resolutoria, y que baix la denominació de «empenyo,» de tal manera reduheixen á tots, que fins sentint una verdadera satisfacció ho acceptan com una panacea á sos necessitats. Tal es la forsa de las costums y lo resultat de la ignorancia. Y es tant freqüent lo que acabém d' indicar, que si poguéssin examinarse 'ls datos estadístichs del registre de la propietat, pot ser que fos lo major número de contractes inscrits, lo qual en últim terme vindria á justificar la nostra opinió de que 'ls préstams son numerosíssims; y que la forma que revesteixen, constituheix un dels pitjors mals que inutilisa los esforços de la classe agrícola y s' oposan á la creixensa de sos interessos.

Aixís s' explica 'l fet, que sembla inesplicable, de que una familia ab un patrimoni respectable, com algunas que 'n coneixém, sense revessos de fortuna, de conducta intatxable y esclava sempre del treball, ni mes ni menos que 'ls antichs vassalls de remensa, veja desapareixer en poch's anys tota sa fortuna. Preguntéu sino á nostres pagessos sobre la causa de la ruina d' algunas familias, en altre temps ricas, ó com en son lleguatje anomenan, casas «que foren,» y per lo general vos dirán que sempre fou un enmanlléu, realisat en una ó altra forma, lo que la conduhí á tant miser estat.

VITICULTURA

L'extraordinari augment de la exportació de nostres vins durant los últims anys y la gran acceptació que han obtingut sempre en lo mercat francès, ha pogut fer creure als viticultors espanyols, que la colocació de son producte estava pera sempre assegurada. Han tancat los ulls á la competencia de Italia y de Portugal y no s'han preocupat com deurian d'estudiar los gastos predominants en l'altre banda dels Pirineus y millorar sos caldos. Las consecuencias de esta apatia comensan á ferse sentir ja, y es ben segur que de no imitar los procediments d'altres nacions, mentres es temps, podrà venir molt aviat una época en que la demanda siga molt inferior á la oferta y los cellers estigan plens de vins sense comprador.

No se 'ns tracti de pessimistas ni d'alarmadors. Lo perill podrà no ser immediat, però ha d'anarse acostant, y no será possible allunyar-lo á forsa de perseverancia y energia.

La marxa de la importació de nostres vins á Fransa durant los cinch primers mesos de 1882, 1883 y 1884, comparada ab la dels d'Italia en iguals periodos, dona xifras molt elocuentes, com pot veure's en lo cuadro següent:

	Italia.	Espanya.
1882. . . .	2.476,639	376,795
1883. . . .	3.341,189	979,428
1884. . . .	2.370,418	1.319,475

Tenim, per lo tant, rahó sobrada pera donar la veu d'alarma á nostres viticultors. Mentres en los cinch primers mesos del any actual, la importació de vins espanyols á Fransa ha disminuhit aprop d' un milió d' hectòlitres, comparada ab igual periodo del any anterior, la de vins italians ha aumentat en uns 350,000 hectòlitres. No despreciém l'avis y treballém com avans hem dit per elaborar millor, no posarhi esperit ni enguixar massa 'ls caldos, adquirir novas relacions comercials, etc., etc.

Peró no es aixó encara lo mes grave perill que amenassa la

producció vinícola espanyola. La filoxera fa progressos en diverses regions de la Península; y se fa precis cumplir estrictament la ley que prohibeix la introducció de mallols, puix la menor trasgresió pot ser causa de que 's perdi la principal riquesa d' Espanya.

La ley de Mars del any passat, destinada á impedir la introducció de la filoxera, va á ser aplicada immediatament á la Argelia. Se nombrará un périt en cada districte pera inspeccionar tots los criaderos, hortas, etc., ahont pugui haverhi sarments. Tot propietari está obligat á donar compte al alcalde respectiu de cualsevol malaltia que 's presenti en sas vinyas. No 's podrá plantar cap vinya sens comunicarho al alcalde, y las novas plantacions serán cuydadosament vigiladas.

AGRICULTURA PRÁCTICA

SITJAS

ENSITJAMENT DE FERRATJES.

Havent ensajat lo qui firma aquest treball lo sistema de conservació de las plantas farratjeras verdas, vaig á donar detallat lo sistema que he empleat pera aquesta operació.

Vaig á donar donchs, compte detallat de la operació y de sos resultats, al menos en gran part d'aquestos, puig de las duas sitjas que vaig omplir, la una ha sigut ja oberta y l' bestiar s' hi está menjant lo farratje ab exclusió de tot altre aliment, com ho poden comprobar tots aquells que 's vulgan pendre la molestia de anar al Mas nou, hisenda que dista próximament un kilómetro de Figueras, y qual majordom donará totas las esplicacions que se li demanin sobre una materia que deu considerarse d' altíssima importancia y de gran trascendencia; puig te per objecte, además de sustreures al perill dels incendis y d' estalviar lo gasto de construccions, que may son suficientes en las hisendas, assegurar cumplidament la manutenció de son bestiar mediant la conservació dels farratjes, que 's lliuran ab l' ensitjament del

perill de que 's perdin ó malmetin en los dias en que després de regats estigan estesos en lo camp, ó en lo prat, al objecte de conseguir sa dessecació, lo qual ab tan sobrada com lamentable frecuencia, se ven impossibilitada per las plujas, com ha succehit en lo present any, en que 's compta segurament per milers lo número de quintars de farratje que s' ha malmés en lo camp, sense contar los molts camps de cibada que 's desitjavan segar á mitj granar y que no s' ha pogut segar fins á estar del tot granada.

Fou un dels primers dias del darrer maig, que trobantse ja la trepadella en estat de segar, vaig anar á examinar com estava la sitja, vall, ó fosso que m' havia servit al efecte l'any anterior, y 'm vaig trobar en que hi havia en son fons 50 centímetres d' aygua. Creyent qu' era de pluja, vaig donar ordre de que se sequés, pero no vaig tardar en observar que no era possible lograrho, porque per més aygua que 's treyés de la sitja no baixava son nivell, ab lo qual me vaig convencer de que no era aygua de pluja lo que 'ns contrariava, sino aygua subterrànea, qual nivell s'havia alsat, á consecuencia de passadas y copiosas plujas, fins á un metre de la superficie del terreno.

Deguí, donchs, desistir de mon propósit de secar la sitja y d' utilitzarla en lo present any, puig encara que hagués acudit al medi d' omplir de terra los indicats 50 centímetres, no hauria lograt altra cosa que convertirlo en un sot de llot.

En tal situació, vaig apel·lar al recurs del ensitjament fet en sot de poca fondaria, y fins de verificarlo al ras del terreno, y per aixó vaig disposar una excavació de tres metros d' ample, deu de llarch y de sols 25 ó 30 centímetres de fondaria.

En 7 del citat Maig, se comensá la operació de segar la trepadella, y á mida que s' anava segant la portavan dos carros á la sitja, y li colocava un operari per capas primas que éll mateix trepitjava, fentho també una noya que no tenia altre feyna que passejarse per sobre de la trepadella.

Aquesta operació durá tot lo dia, y 's continuá al següent, terminantse quan la massa de la trepadella ben trepitjada tingué nou pams d' alsada, essent sa base, com havem dit, de tres metros ó quinze pams, y terminant ab la de 60 centímetres ó tres pams.

Formada aixís la pila en la que capigueren 17 carretadas de farratje, se cubrí de terra per tots los costats y per sa superfície en una gruixa de uns 60 centímetros ó tres pams, y aixís se deixá en forma de sepultura ó enterrament, sens més que repassarla als dos ó tres dias pera cubrir, ab terra també las esquérdas que en ella anava obrint lo descens de la massa.

En lo mateix dia 8, després d' acabat lo ensitjament de que acabo de parlar, se 'n aná formant altre sens cap escavació, lo que 's verificá sens cap altre operació previa que netejar lo sol d' herba ó gram que 'l cubria, fet lo qual se colocaren de la mateixa manera que en la pila anterior, pero donanthi una elevació de 2^m20 ó 11 pams, 18 carretadas de farratje, que s' anava segant aixís que 'ls carros l' aconduhian.

Al dia següent quedá terminada la operació, y no degué dispensarse á aquesta segona sítja altre cuydado que 'l de repassarla be en los primers dias després de cubert, pera reomplir las esquerdas.

Vingueren las pluhas de Maig y de primers de Juny, que tant copiosas han sigut aquest any, y en veritat, á pesar de la meva fe en lo sistema y de la seguretat que debia abrigar de que la operació s' habia fet be, vaig arribar á temer de que á causa de ditas pluhas extraordinarias la operació fracassaria.

Aixís es que ha sigut més gran ma satisfacció al veure, quan en lo dia 14 del present mes vaig tenir que obrir la sítja pera 'l manteniment de mon bestiar, ja que las mateixas pluhas m' inpidiren de fer provisió de farratje sech, al veure que estava ja lograt l' objecte de dita conserva, puig sortia en bon estat y la devoravan ab fruició las bestias de treball, preferintlo al farratje sech de la mateixa planta, ab lo qual las he mantingudas fins are.

No s' ha ofert altre inconvenient que 'l d' haverse trobat un poch floridas las plantas que tocavan á la terra, del pla terreno ó de dalt, pero aixó succeheix també ab lo farratje sech que 's deposita en las garberas, y la petita pérdua ó desperdici que ab aixó s' experimenta pot també evitarse posant preventivament en terra una lleujera capa de jonchs, boga ó altra planta de menos estima que la que s' ensitja y cubrint també ab ella tota la

massa del farratje. Aixís ho veyém aconsellat en un article que sobre la materia publica un diari francès, degut á Mr. Veyrinas, á qui tenim com un dels mestres d'aquest art, lo que nos fa creure que bastaria també al objecte revestir la massa ab estoras vellas ó ab canyissos, y fins tal volta ab canyas senseras, que ben estesas y posadas l' una al costat del altre resguardem lo farratje de son contacte directe ab la terra que l' envolta.

També es convenient y tingas present pera no omitirho, que la obertura que's fa en la sitja per' extreuren la conserva deu luego d'extreta la racció diaria, tornarse á tapar ab palla ó altra materia que impideixi l' entrada d' ayre en la massa, puig si aquest s'introduheix en ells apareix luego en la mateixa la floridura. Quan la sitja te alguns mesos de formació pot prescindirse de tapar sa obertura segons hem dit.

No deixarém la ploma de la ma sens repetir nostra afectuosa invitació als agricultors d' anar á veure ab sos propis ulls los efectes del ensitjament que están patents en la indicada hisenda. Acudin á ella los que abriguin duptes, tenint la seguretat de que serán allí ben rebuts, puig res desitjo ab més anhel que contribuir ab mas escassas forsas als avensos de la economía rural del país.

N. F. DE R.

20 Juny 1884.

VARIETATS

CENTRE AGRÍCOLA DEL PANADÉS

ANY NOVÉ DE SA INSTAL·LACIÓ

Lo deber d' honorar á la virtut y al treball agrícola 'ns acobla anyalment en sumptuosa festa, Est Centre celebrarà enguany l' acte solemne de distribució de premis, que á Déu en sia grat, lo dia 1.er del prócsim mes de Septembre á les quatre de la tarde en lo Saló de la Rambla de Nostra Senyora, segons y com detalla lo següent

CARTELL

Premi de cinch centes pessetes ofert per S. M. lo Senyor Rey N' Alfons XII, (q. D. g.)—Discernit ne será al pagés pobre del Panadés, qu'

havent servit en l' exercit per sa propia sort, haja pecuniariament socorregut, durant lo servey, á sos pares ó familia menesterosa, y aquell acabat, al retornar á sa casa, haja continuat en son ofici de treballador del camp, atenent á les necessitats de sa família ab lo producte de llurs mans.

Premi de cent vint y cinch pessetes ofert per lo Excm. é Il·lm. Senyor Dr. D. Joseph Morgades, Bisbe de Vich.—Donat ne será al jove pobre d' aquest partit judicial, que lluny de pertanyer á cap societat masónica, siga soci de la Joventud Católica y haja dirigit ó ajudat á alguna de les escoles gratuites de la mateixa, assistint als actes de dita societat y cumplint ab sos reglaments en tot.

Premi ofert per lo Municipi d' aquesta vila, en quantitat de cinquanta pessetes.—Lo guanyará l' alumno que en los próxims passats examens, mes coneixements haja demostrat en materia d' Agricultura, essent preferit en igualtat de circumstancies aquell qual familia mes faltada estiga de recursos.

Donatiu del Rynt. Sr. Degá del Panadés, Párroco de Santa María d' aquesta Vila, en quantitat de cinquanta lliures catalanes.—Adjudicat ne será á la noya soltera, filla de pares pobres y sens dot en bens ó diner, que s' haja distingit per sa laboriositat y dots morals, essent preferida la que justifiqui pertanyer de dos anys ensá y per mes temps d' ells, á una associació religiosa, y sortejantse á igualtat de mérits. Será necessari per á obtenir aquest premi, tenir mes de 15 y no arribar als 35 anys d' edat, y ser vehina de Vilafranca, Moja, Monjos, Pachs, Las Cabanyas ó La Granada. La quantitat no s' entregará fins á cumplirse los 25 anys d' edat ó fins que 's prengui estat, depositantse en la caixa d' ahorros á objecte d' esser entregada al cumplirse una d' aquelles condicions.

Premi de la Associació de propietaris d' aquesta vila, en quantitat de xexanta pessetes.—Se donará al guarda jurat, que mellor y ab mes zel haja cumplert ab les obligacions de son cárrech, durant l' any transcorregut desde 'l darrer certámen.

Altres premi, de cent vint y cinch pessetas.—En sufragi d' una persona difunta, s' otorgará un premi de 125 pessetes, al treballador ó treballadora d' aquest partit judicial que contant ab menos habers y portat de sos piadosos sentiments, haja amparat á un ó mes órfens, criantlos y educantlos en lo sant temor y amor de Deu.

Premi de cent pessetes ofert per aquest Centre.—S' entregará al pagés d' aquest partit judicial, que mes coneixements técnichs y práctichs demostri, pera l' empelt de les varietats de ceps americans y asiátichs, avuy conegudes, en relació á la resistencia á la phylloxera vastatrix.

CONDICIONS DEL CERTÁMEN.

No podrán pretender premi 'ls qu' hajan sigut agraciats en distribucions anteriors d'aquest Centre, en rahó á accions iguals ó conseqüents á les consignades en lo present Cartell; pero si podrán aspirar als demés que quedan resenyats.

Los pretendents á los expresats premis, deurán acreditar sa naturalesa, estat, professió. domicili y bona conducta per medi de certificació expedida per los Senyors Párroco, Alcalde ó Jutge municipal de son domicili, pero sempre visada y sagellada per dites tres autoritats; qual document junt ab escrit ahont se ressenyen los merits del aspirant, firmat per ell meteix ó per ma agena á son prech si no pot ó no sab de firmar, y ab qualsevulla altre dato justificatiu qu' estime convenient acompanyar, deurá endressarla ó presentarla al Senyor President del Centre, Don Anton Graells, que viu en lo carrer de la Palma, núm. 17.

La presentació d'aytals sol·licituts y documents, deurá ferse per tot lo dia 22 del corrent mes d'Agost.

La elecció de les persones premiades queda encomenada á un Jurat, nombrat per lo Centre.

L'adjudicació dels premis y entrega dels diplomas, tindrà lloch com s'ha dit, en lo Saló de la Rambla de Nostra Senyora, lo dia primer del vinent mes de Setembre, á les quatre hores de la tarde, á qual festa invitades ne serán las Autoritats locals, tenint dret d'assistirhi los socis, ses families y cuantes persones vajan provehides de papeleta per lo Centre expedida.

Es obligació precisa dels agraciats concórrer personalment á rebre'r lo premi qu' hajan guanyat, á no ser que acrediten una causa justa qu' ho fassa imposible.

Fet fou y firmat lo present Cartell en la Vila de Vilafranca del Panadés als 6 d'Agost del Naixement del Senyor 1884 anys.

P. A. de la J. D.—*Lo President*, Anton Graell.—*Lo Vocal-Secretari*, Joseph María de Fábregues.

NOTICIAS

Nou procediment pera ensofrar.—Las revistas científicas donan compte d'un nou procediment pera ensofrar los ceps. Consisteix en posar en una caldera de coure ó millor de ferro fos, 12 litres d'aygua, 1 kilogram de flor de sofre, $\frac{1}{2}$ kilogram de cals fosa en lo moment. Aquesta barreja's fa bullir durant una hora per lo menos, remouentla sovint ab

un bastó, y afegint de tant en tant un xich d' aygua pera substituhir la que 's va evaporant.

Retirada del foch la caldera 's deixa refredar y reposar lo líquit durant una hora, tirantho després en ampollas, que 's tapan, y en las que pot conservarse llarch temps.

Pera usarho 's barreja un litre d' aquest líquit ab 100 litres d' aygua, y ab un pinsell ó un manat d' herbas ó cosa per l' estil, s' aspergeix sobre 'ls rehims.

Duas horas basta en temps sech pera que 'l líquit s' enganxi al cep de tal manera, que ni 'l vent ni la pluja 'l pujan treure.

Probas anti-filoxéricas.—D' acort ab l' enginyer agrónomo senyor Rubio, lo Jefe de foment d' aquesta provincia senyalá als senyors Cullell, Deluc y Munné una vinya filoxerada de Caldas Malavella á fi de fer la proba del líquit, del que parlárem en altra ocasió, pera estirpar la filoxera. Lo 29 del mes pasat se realisá la proba sobre 103 ceps atacats, existents en dit terme municipal. Los mateixos senyors Cullell, Deluc y Munné han rebut cartas de Fransa de las que nos hem ja ocupat y en las qua's se 'ls hi diu que las probas fetas ab son líquit están donant satisfactoris resultats.

Plaga d' orugas.—En los pobles del districte de Granollers situats al peu de la montanya, s' ha presentat en los planters de patatas tal cantitat de oruga, que destruheix las plantas quasi per complert, fent temer que la cullita de patatas será quasi nula.

Se creu que aquestas orugas son consecuencia de la multitud de papallonas que fa algun temps passá per allí y que, encara que no 's detingué en aquells terrenos, degué depositar sos ouhets que han donat lloch á la plaga que avuy assola aquells camps.

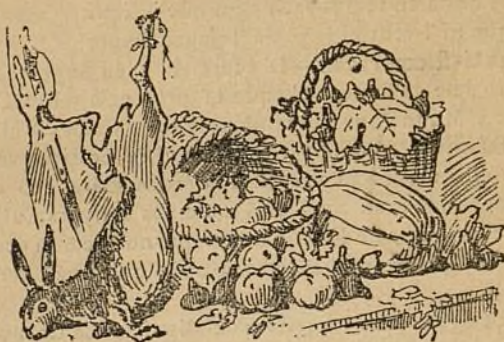
Arrós candeal.—A Russia s' ha descubert un nou cereal (arrós candeal) que fou importat per alguns emigrats dels Estats-Units ahont ha sigut cultivat. Sa planta dona tanys abundants, alts y forts que poden emplearse pera combustible, y sos grans proporcionan una farina molt blanca y nutritiva. Té las ventatjas de resistir á la sequera mes continua-da y d' acomodarse als mes variats climas.

Actualment s' está esperimentant en las colonias francesas y si son comers aumenta, es possible substituhesca al antich arrós d' Europa.

Conservació de la llet.—Lo medi mes senzill de conservar la llet y de lograr conservarla ab las qualitats que té acabada de munyir, es lo de ficar en aygua fresca l' eyna que la conté, cubrintla ab un drap mullat, procurant que ho estiga sempre mentres hi haja la llet; aixís se conserva perfectament per espay de vint y quatre horas; encara que siga en temps de calor.

CALENDARI DEL PAGÈS

AGOST

REFRANS D' AQUET MES

Per l' Agost, ni dona ni most.—Si plou molt pel Agost, no gastis diners en most.—Cada cosa á son temps, com las figas pel Agost.—Per qui no té sembrats, Agost es Mars.—Pluja per Sant Llorens, sempre arriba á temps.—Per la Mare de Deu d' Agost, á las set ja es fosch.—Aquesta setmana, cull la avellana (la tercera).—Per l' Agost, á las set ja es foch.—Juny, Juliol y Agost, ni dona, ni col, ni most.—Juliol y Agost, ni tomátechs ni pebrots.—Aygua d' Agost, safrá, mel y most.

NOTA.—Preguéem á tots aquells que sápigam algun refrá que no vinga continuat en aquesta colecció per mesos, se servescan enviárnosel pera completarla. Com observarán nostres lectors, alguns dels mesos han quedat buyts per no haver trovat proverbis que s' hi referissen, motiu pel qual hi hem posat los generals ó que 's refereixen á tots los mesos.

Imprempta de «La Renaixensa,» Xuclá, 13, baixos.